

3B3401 ELEKTROMAGNETICKÉ POLE (EMP)

Otázky na skúšku

1. Základné zákony elektromagnetického poľa 1.

- A) Napíšte a vysvetlite Maxwellove rovnice v diferenciálnom tvare;
- B) Vysvetlite význam jednotlivých symbolov v rovniciach;
- C) Definujte diferenciálne veličiny v rovniciach a uveďte ich jednotky.

2. Základné zákony elektromagnetického poľa 2.

- A) Napíšte a vysvetlite Maxwellove rovnice v integrálnom tvare;
- B) Vysvetlite význam jednotlivých symbolov v rovniciach;
- C) Definujte integrálne veličiny v rovniciach a uveďte ich jednotky.

3. Okrajové podmienky pre vektory poľa.

- A) Uveďte, ako sa menia tangenciálne a normálové zložky vektorov intenzít (elektrickej a magnetickej) pri prechode rozhraním dvoch rôznych prostredí;
- B) Uveďte, ako sa menia tangenciálne a normálové zložky vektorov indukcií (elektrickej a magnetickej) pri prechode rozhraním dvoch rôznych prostredí;
- C) Pojednajte o Coulombovej vete elektrostatického poľa.

4. Elektrostatické pole 1 (statické elektromagnetické pole).

- A) Napíšte Maxwellove rovnice pre elektrostatické pole a definujte základné veličiny: vektor elektrickej intenzity $\mathbf{E}$, elektrické napätie U , elektrický skalárny potenciál φ ;
- B) Uveďte vzťah pre vyjadrenie elektrickej intenzity $\mathbf{E}$ pomocou potenciálu φ , definujte siločiaru a ekvipotenciálne hladiny a nakreslite ich pre bodovú časticu s nábojom;
- C) Pojednajte o permitivitve ϵ , vysvetlite pojmy absolútna a relatívna permitivita.

5. Elektrostatické pole 2 (statické elektromagnetické pole).

- A) Vyjadrite pole vektora elektrickej intenzity a skalárneho elektrického potenciálu rôzneho usporiadania častíc s nábojom: a) bodovej častice s nábojom, b) sústavy diskrétnych častíc s nábojom, c) spojito rozložených častíc s nábojom;
- B) Pojednajte o jave elektrostatickej indukcie a vlastnostiach elektrostatického poľa vo vodiči;
- C) Pomocou Gaussovej vety elektrostatického poľa stanovte intenzitu elektrického poľa $\mathbf{E}$ a potenciál φ pre nabitý vodič v tvare gule.

6. Kapacita kondenzátora 1.

- A) Definujte vlastnú a vzájomnú kapacitu;
- B) Odvodte kapacitu rovinného (doskového) kondenzátora;
- C) Odvodte kapacitu guľového kondenzátora.

7. Kapacita kondenzátora 2.

- A) Odvodte kapacitu valcového kondenzátora;
- B) Odvodte kapacitu dvojvodičového vedenia;
- C) Odvodte kapacitu rovinného kondenzátora s priečne vrstveným a pozdĺžne vrstveným dielektrikom.

8. Elektromagnetické (elektrostatické) pole v dielektrickej látke.

- A) Čo je to polarizácia a aké druhy polarizácie dielektrickej látky existujú, aké sú to polarne a nepolarne dielektriká; čo sú to elektrety;

- B) Definujte pojmy vektor elektrickej polarizácie $\mathbf{P}$, elektrická susceptibilita κ_e , elektrická pevnosť dielektrika E_p ;
- C) Definujte vzťah medzi vektormi $\mathbf{D}$, $\mathbf{E}$ a $\mathbf{P}$.

9. Analýza statického elektromagnetického (elektrostatického) poľa.

- A) Napíšte Gaussovú vetu a uveďte jej priame použitie pri výpočte vektora elektrickej intenzity $\mathbf{E}$ od bodovej častice s nábojom;
- B) Napíšte Maxwellove rovnice pre elektrostatické pole a odvodte Poissonovu potenciálovú rovnicu;
- C) Odvodte Laplaceovu potenciálovú rovnicu a uveďte predpoklady, za ktorých platí.

10. Energia statického elektromagnetického (elektrostatického) poľa a jej rozloženie.

- A) Pojednajte o energii elektrostatického poľa jednej bodovej častice s nábojom a sústavy bodových častíc s nábojmi, napíšte vzťahy pre ich výpočet;
- B) Pojednajte o energii elektrostatického poľa osamoteného nabitého vodiča a sústavy n nabitých vodičov;
- C) Definujte hustotu energie a rozloženie energie v elektrostatickom poli.

11. Sily v statickom elektromagnetickom (elektrostatickom) poli.

- A) Čo je to Coulombov zákon, kedy platí, napíšte vzťah pre Coulombov zákon;
- B) Uveďte, kedy sa počítajú sily z energie a aké vzťahy pre ne platia;
- C) Uveďte príklad výpočtu sily z energie pre silu medzi elektródami rovinného kondenzátora.

12. Stacionárne elektrické pole.

- A) Pojednajte o vlastnostiach stacionárneho elektrického poľa v dielektriku, napíšte príslušné Maxwellove rovnice;
- B) Pojednajte o vlastnostiach stacionárneho elektrického poľa vo vodiči, napíšte Maxwellove rovnice;
- C) Opíšte metódy riešenia prúdového poľa, (výpočty izolačných odporov, prechodných odporov uzemňovacích elektród), čo je to metóda elektrostatickej analógie.

13. Stacionárne magnetické pole.

- A) Uveďte Maxwellove rovnice a opíšte základné vlastnosti stacionárneho magnetického poľa;
- B) Napíšte vzťah pre zákon celkového prúdu a vysvetlite ho;
- C) Na základe zákona celkového prúdu vyriešte intenzitu magnetického poľa $\mathbf{H}$ mimo a vnútri nekonečne dlhého priameho vodiča, ktorým preteká prúd I .

14. Stacionárne magnetické pole v magnetickej látke.

- A) Pojednajte o magnetizácii látok a rozdelení látok z hľadiska magnetických vlastností;
- B) Čo je to vektor magnetizácie a magnetická susceptibilita látky κ_m , aký platí vzťah medzi vektormi $\mathbf{B}$, $\mathbf{H}$ a $\mathbf{M}$;
- C) Charakterizujte feromagnetické látky, čo je to remanentný magnetizmus a koercitívna sila, krivka prvotnej magnetizácie, hysterézná slučka.

15. Metódy analýzy stacionárneho magnetického poľa.

- A) Uveďte potenciálové rovnice stacionárneho magnetického poľa;

- B) Uved'te Biotov-Savartov zákon ako všeobecné riešenie vektorovej potenciálovej rovnice;
- C) Stanovte magnetickú intenzitu na osi kruhového závitú pomocou Biotovho-Savartovho zákona.

16. Energia a sily v stacionárnom magnetickom poli.

- A) Uved'te vzťahy pre výpočet energie všeobecnej sústavy obvodov, energie jedného obvodu a konkrétne energie dvoch indukčne viazaných obvodov;
- B) Stanovte hustotu energie homogénneho a nehomogénneho magnetického poľa;
- C) Pojednajte o silách v stacionárnom magnetickom poli, ako sa určujú sily z energie magnetického poľa.

17. Kvázistacionárne elektromagnetické pole.

- A) Uved'te Maxwellove rovnice a charakterizujte základné vlastnosti kvázistacionárneho elektromagnetického poľa;
- B) Pojednajte o elektromagnetickej indukcii, charakterizujte transformátorovú elektromagnetickú indukciu, stanovte veľkosť a smer indukovaného napätia;
- C) Charakterizujte generátorovú (pohybovú) indukciu, odvod'te vzťah pre výpočet indukovaného napätia, čo je to spojený indukčný zákon.

18. Nestacionárne elektromagnetické pole v ideálnom dielektriku.

- A) Uved'te Maxwellove rovnice pre elektromagnetické pole v ideálnom dielektriku, odvod'te vlnové rovnice pre ideálne dielektrikum a naznačte ich riešenie;
- B) Pojednajte o rovinnej elektromagnetickej vlne (REM), opíšte jej vlastnosti;
- C) Pojednajte o harmonickej REM vlne, aká je orientácia vektorov $\mathbf{E}$ a $\mathbf{H}$, charakterizujte vlnovú impedanciu prostredia, rýchlosť šírenia vlny, vlnovú dĺžku.

19. Nestacionárne elektromagnetické pole vo vodivom prostredí.

- A) Uved'te Maxwellove rovnice pre nestacionárne EM pole vo vodivom prostredí a opíšte vlastnosti tohto poľa;
- B) Odvod'te vlnové rovnice pre vodivé prostredie a naznačte ich riešenie pre všetky tri veličiny poľa $\mathbf{E}$, $\mathbf{H}$, $\mathbf{J}$;
- C) Definujte a opíšte pojmy ekvivalentná hĺbka vniku δ , povrchový jav (skinefekt), aká je vlnová impedancia vodivého prostredia.